

SVEUČILIŠTE SJEVER

**Sveučilište
Sjever**

**ETIČKI KODEKS
ZNAJSTVENE DJELATNOSTI
SVEUČILIŠTA SJEVER**

Koprivnica, lipanj 2014. godine

Temeljem čl. 198. Statuta, Senat Sveučilišta Sjever na II. sjednici u akademskoj godini 2013./2014. održanoj 05. lipnja 2014. godine donosi

ETIČKI KODEKS ZNANSTVENE DJELATNOSTI

Sveučilišta Sjever

Sveučilište Sjever zahtjeva uspostavljanje i kontinuirano održavanje visokih standarda u znanstvenim aktivnostima koje se provode u okviru znanstvene djelatnosti ove institucije. Standardi se odnose na odnos prema poslu koji se obavlja, kolegama i suradnicima i samoj ustanovi. Etička načela koje Sveučilište Sjever promiče određena su Etičkim kodeksom Sveučilišta Sjever. Budući tijekom znanstveno-istraživačkog rada znanstvenici nailaze na različite poteškoće koje mogu prouzrokovati različite sukobe i dovesti u pitanje etičke principe, ovaj Etički kodeks propisuje aspekte odnosa obzirom na znanstvenu djelatnost koja se ostvaruje u znanstveno-istraživačkom radu, posebno na prikupljanje činjenica, bilježenje, citiranje i referiranje te izvještavanje o znanstvenim postignućima.

Sveučilište Sjever poziva znanstvene djelatnike i suradnike uključene u znanstveno-istraživački rad da Etički kodeks znanstvene djelatnosti prihvate kao primarni akt tijekom rada te da promoviraju integritet, odgovornost i etičku osviještenost.

I Opće odredbe

Članak 1.

Etički kodeks znanstvene djelatnosti propisuje principe i načela prihvatljivih ponašanja u skladu s profesionalnom etikom u znanstvenom radu na Sveučilištu Sjever. Etički kodeks znanstvene djelatnosti ima zadatak osigurati temeljne vrijednosti koje njeguje Sveučilište Sjever i promicati etičnost u znanstvenim aktivnostima koje ova ustanova provodi. Etičke norme koje su određene ovim kodeksom obveza su svih znanstvenika i stručnih suradnika uključenih u aktivnosti iz ili za područje znanstvene djelatnosti.

Članak 2.

S ciljem zaštite znanosti i vlastitog znanstvenog razvoja Sveučilište Sjever propisuje ovaj kodeks temeljnim aktom znanstvene djelatnosti. Svako kršenje norma određenih ovim kodeksom šteti znanstvenom ugledu Sveučilišta te je podložno mjerama u skladu sa Statutom, Pravilnikom o stegovnoj odgovornosti i drugim aktima Sveučilišta.

II Temeljna načela

Članak 3.

Znanstvene kompetencije

Sveučilište Sjever očekuje visoku razinu od znanstvene kompetencije od istraživača i stručne kompetencije od ostalih suradnika uključenih u znanstvene aktivnosti na

istraživačkom projektu. Djelatnici koji preuzimaju znanstvene zadaće moraju biti obrazovani u području ili imati značajno profesionalno iskustvo.

Voditelj znanstveno-istraživačkog projekta odgovoran je za sve procedure i postupke te etička pitanja vezana uz znanstveno-istraživački projekt. Svojim postupcima voditelj projekta mora biti uzor kolegama i suradnicima uključenim u projekt. Postupci voditelja moraju jasno i transparentno odrediti etičke norme koje su općeprihvaćene na Sveučilištu Sjever i određene ovim kodeksom.

Članak 4.

Integritet

Znanstvenici moraju biti iskreni, pravedni, a njihovo znanstveno i nastavno djelovanje cijenjeno od šire zajednice. U znanstveno-istraživačkom radu znanstvenici vode brigu za dobrobit pojedinaca i društva i sprječavaju bilo koji potencijalno negativni efekt.

Znanstvena istraživanja provode se na način da se zaštiti integritet ustanove i otklone sve moguće opasnosti od potencijalno negativnih efekata za budućnost znanstvenog razvoja Sveučilišta Sjever.

Članak 5.

Profesionalna i znanstvena odgovornost

Znanstvenici su spremni preuzeti odgovornost za vlastiti rad i rezultate koje ostvaruju te tijekom rada promovirati visoke profesionalne i znanstvene standarde. Znanstvenici vode brigu o povjerenju i etičkom ponašanju i vlastitim postupcima ih neće ugroziti.

Svaka osoba uključena u znanstveno-istraživačke aktivnosti kao znanstvenik ili stručni suradnik projekta mora biti svjestan potencijalnih efekata vlastitih postupaka u odnosu prema kolegama, pojedincima ili društvu u cijelosti.

Znanstvenici se odgovorno, kolegijalno i u skladu s etičkim normama ponašaju prema kolegama i njihovom radu i postignućima. Voditelj projekta mora osigurati jednake mogućnosti i uvjete za sve znanstvene suradnike te pravedan odnos prema svim suradnicima uključenim u projekt.

U slučaju profesionalnog neslaganja znanstveni djelatnici će eventualne sukobe riješiti na prihvatljiv način prihvaćajući i poštujući različiti stav od vlastitog.

Znanstveno istraživanje mora biti provedeno objektivno, stručno i bez osobnih interesa. Svi djelatnici na bilo koji način uključeni u znanstveno-istraživački projekt moraju biti upoznati s propisanim postupcima kao i načelima i principima koji proizlaze iz ovog kodeksa.

Članak 6.

Poštivanje ljudskih prava, dostojanstva i raznolikosti

Znanstvena istraživanja provode se poštujući temeljna ljudska prava. Poseban zadatak istraživača je čuvati dostojanstvo i sigurnost ispitanika.

U slučaju znanstvenog istraživanja na ljudima, očekuje se izbjegavanje ometanja njihovog privatnog života, a dostojanstvo ispitanika, interesi i sigurnost imaju najviši prioritet u svakom trenutku.

Ispitanici moraju biti informirani na razumljivom jeziku o sadržaju, postupcima, metodama i cilju provođenja istraživanja. Ispitanici imaju pravo odbiti sudjelovanje i povući se iz istraživanja ukoliko izraze želju.

Postoji li poznata potencijalna opasnost za ispitanike, znanstveni istraživač mora o tome unaprijed izvijestiti ispitanika. Bilo kakva potencijalna opasnost mora biti pod svaku cijenu spriječena.

Ispitanici imaju pravo na anonimnost osim ukoliko ne daju suglasnost da se njihovi osobni podaci smiju koristiti u javnosti. Svi znanstvenici i stručni suradnici uključeni u znanstveno-istraživački rad moraju osigurati povjerljivost podatak u svakom trenutku tijekom i nakon provedbe istraživanja.

Ispitanici imaju pravo uvida u istraživačke rezultate nakon završetka istraživačkog projekta. Znanstvenici u svojim aktivnostima vode brigu o sprečavanju diskriminacije bilo koje vrste, a posebno: etničkoj, kulturnoj, rodnoj, seksualnoj orijentaciji, religiji, jeziku, specifičnim zdravstvenim teškoćama ili ekonomskom statusu.

Članak 7.

Društvena odgovornost

Očekuje se osviještenost odgovornosti koju znanstveno-istraživački rad ima prema široj društvenoj zajednici. Znanstvenici svojim radom proizvode društvena dobra.

Izbor znanstvenih problema mora se temeljiti na znanstvenoj prosudbi potencijalnih dobiti za društvo.

Istraživanje koje se provodi u znanstvene svrhe mora biti u skladu s važećim zakonodavnim aktima te poštivati kulturološke norme ponašanja te ostale stručne norme i pravila koja karakteriziraju istraživačko područje.

Izvjestavanje o istraživačkim rezultatima mora biti objektivno i dostupno široj interesnoj javnosti.

Znanstvenici su obvezni objaviti sve eventualne probleme i ograničenja kao i nepouzdanosti rezultata ukoliko do njih dođu tijekom svog istraživačkog rada.

III Neprihvatljiva ponašanja

Članak 8.

Zlouporaba znanstvenih rezultata

U izvješćivanju o znanstvenim rezultatima ne tolerira se netočno i neobjektivno prezentiranje činjenica.

Znanstvenici ne smiju prihvatiti bilo kakvu osobnu korist u vezi s provedbom ili rezultatima projekta od pojedinaca, interesnih skupina ili sponzora. Postupci za otklanjanje mogućnosti zlouporabe ili pogrešnog prikazivanja činjenica proizašlih iz znanstveno-istraživačkog projekta odgovornost su svakog znanstvenika

Članak 9.

Lažiranje i plagiranje

Plagiranje, krivotvorenje ili bilo koji drugi oblik lažiranja koji može uključivati pogrešno iznošenje podataka, izvora, rezultata ili tijeka provedbe strogo je zabranjeno.

Znanstvenici se obvezuju u svojim znanstvenim izvješćima izričito utvrditi autorstvo izjava i rezultata i pravilno referirati korištenje tuđeg rada uz navođenje točnog izvora čak i u slučajevima parafraziranja.

Članak 10.

Nanošenje štete

Stvaranje uvjeta tijekom znanstvenih aktivnosti kojima se mogu prouzročiti potencijalno negativne posljedice za ispitanike, druge znanstvene i stručne suradnike te samu ustanovu smatraju se propustom istraživača. Znanstvenici su obvezni poduzeti potrebna planiranja, procjenu potencijalnih rizika i sve potrebne korake kako bi izbjegli ili maksimalno umanjili stvaranje štete.

Članak 11.

Diskriminacija

Diskriminativna ponašanja bilo koje vrste (rase, nacionalnosti, kulture, nacionalnog podrijetla, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, dobi, religije, jezika, invalidnosti, zdravstvenih statusa, socioekonomskog statusa, bračnog, obiteljskog ili roditeljskog statusa ili bilo koji drugi) smatraju se izrazito neprihvatljivim ponašanjem.

Članak 12.

Eksploatacija

Ponašanja koja znanstvenici koriste za postizanje osobne ili profesionalne prednosti koristeći vlastitu poziciju i autoritet nad drugim osobama (suradnike nižeg ranga, studente, ispitanike) smatraju se eksploatacijom drugih i karakterizirana su kao neprihvatljiva ponašanja.

Članak 13.

Uznemiravanje

Bilo koji oblik ponašanja i radnje koje su ponižavajuće, uvredljive, neprijateljske,

neprofesionalne smatraju se uznemiravanjem. Uznemiravanje može biti i iskazivanje nepotrebne, pretjerane ili neopravdane pozornosti ili čak napada, verbalno ili neverbalno. Seksualno uznemiravanje odnosi se na fizičku dominaciju i različita neprofesionalna ponašanja koja uključuju seksualni odnos ili naglašavaju seksualne karakteristike ili razlike. Svaki oblik uznemiravanja u potpunosti je neprihvatljiv.

Članak 14.

Sukob interesa

Znanstvenici su obvezni procijeniti i izbjeći potencijalne situacije u kojima dolazi do sukoba interesa. Sukob interesa dešava se u slučaju kada osobni, profesionalni ili financijski interes pojedinca prijeći izvršenje profesionalnog rada na nepristran način.

Neprepoznavanje, neotklanjanje ili namjerno planiranje i nastavak aktivnosti u sukobu interesa nisu prihvatljiva ponašanja znanstvenika i suradnika u znanstvenoj djelatnosti.

Članak 15.

Neprihvatljiva komunikacija

Znanstvenici koji ne poduzmu potrebne korake za osiguravanje točne javne komunikacije smatra se da komuniciraju neprihvatljivo.

Neprihvatljiva komunikacija znanstvenika uključuje lažne javne izjave ili one koje upućuju na prijevaru ili zabludu bilo na način što navode ili zbog sadržaja koji je namjerno izostavljen.

Članak 16.

Odavanje podataka

Povjerljivi podaci su oni koje sudionici istraživanja, studenti, zaposlenici, klijenti, ili netko drugi tretira kao takve bez obzira na osobne ili profesionalne razloge. Iskazivanje podataka o drugima bez dopuštenja nije prihvatljivo. Znanstvenici informacije dobivene u povjerenju i za potrebe znanstvenog istraživanja ne smiju koristiti niti u koje druge svrhe.

Povjerljive informacije tretiraju su kao takve čak i nakon smrti osobe koja je informaciju pružila ili na koju se informacija odnosi.

IV Provedba Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti

Članak 17.

Savjetodavno tijelo za tumačenje i provedbu Etičkog kodeksa

Etičko povjerenstvo Sveučilišta Sjever brine se o provedbi i poštivanju normi sukladno Etičkom kodeksu znanstvene djelatnosti te provode postupak utvrđivanja kršenja obveza koje proizlaze iz Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti.

Etičko se povjerenstvo sastoji od pet članova. Od toga tri člana su iz reda nastavnika, jedan član iz reda zaposlenika-nenastavno osoblje, a jedan član iz reda studenata. Mandat članova

traje tri godine i mogu biti ponovno birani. Etičko povjerenstvo izabire predsjednika između svojih članova na četiri godine. Imenice član i predsjednik odnose se na muški i ženski rod.

Etičko povjerenstvo nema izvršnu ulogu. Uloga etičkog povjerenstva je savjetodavna i odnosi se na preporuke rektoru i/ili stručnom vijeću.

Etičko povjerenstvo može rektoru predložiti imenovanje ad hoc povjerenstava.

Zahtjev za davanjem mišljenja

Članak 18.

Postupak pred etičkim povjerenstvom pokreće se zahtjevom za davanje mišljenja o sukladnosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i pravilima Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti.

Zahtjev za davanjem mišljenja podnosi rektor po vlastitoj inicijativi ili na prijedlog drugih tijela ili članova Stručnog vijeća. Zahtjev se podnosi predsjedniku nadležnog etičkog povjerenstva.

Zahtjev za davanjem mišljenja mora biti određen, i mora točno i precizno opisati:

- načelno pitanje o kojem je riječ, i/ili
- konkretne okolnosti slučaja i djelovanje odnosno ponašanje za sukladnost kojih se s načelima i pravilima Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti traži mišljenje.

Uz zahtjev se mogu podnijeti relevantne isprave i materijal, kao i navodi o odredbama Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti u vezi s kojima se osobito traži mišljenje.

Članak 19.

U povodu zahtjeva, predsjednik etičkog povjerenstva saziva sastanak povjerenstva u roku 30 dana od primitka zahtjeva. Povjerenstvo može od podnositelja zahtjeva zatražiti dodatna razjašnjenja i obavijesti. Ako se u zahtjevu traži mišljenje o konkretnom slučaju, povjerenstvo može zatražiti očitovanje i razjašnjenja od zainteresiranih osoba. Ako podnositelj zahtjeva traži ispitivanje etičnosti ponašanja određenog člana sveučilišne zajednice, tom se članu mora omogućiti da se izjasni o relevantnim navodima i iznese svoje argumente.

Članak 20.

Na sjednici povjerenstva članovi povjerenstva raspravljaju o pitanjima koja su predmet postupka, zauzimaju stajalište o sadržaju mišljenja koje će dati te određuju člana povjerenstva koji će na temelju rasprave sastaviti pisani nacrt mišljenja. Etičko povjerenstvo svoje mišljenje daje isključivo na temelju navoda i podataka iz zahtjeva, priloga uz zahtjev i dodatnih razjašnjenja i očitovanja podnositelja zahtjeva i drugih osoba.

Povjerenstvo ne provjerava navode iz zahtjeva i očitovanja niti ima istražne ovlasti utvrđivati činjenice po vlastitoj inicijativi. Ako se navodi o činjenicama iz zahtjeva i navodi o činjenicama iz očitovanja razlikuju, a o istinitosti spornih tvrdnji ne može se zaključiti iz materijala koji je podnesen u postupku, povjerenstvo će tu okolnost navesti u svome mišljenju te se ograničiti na davanje stajališta o načelnom pitanju.

Članak 21.

Ako je u zahtjevu zatraženo mišljenje o sukladnosti određenog ponašanja s izričito navedenim odredbama Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti, etičko povjerenstvo dužno je svoje mišljenje dati o sukladnosti s tim odredbama, no ovlašteno je mišljenje proširiti i na sukladnost ponašanja s drugim načelima i pravilima Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti.

Mišljenje

Članak 22.

Na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka etičko povjerenstvo sastavnice donosi svoje mišljenje i podnosi ga podnositelju zahtjeva. Primjerak mišljenja dostavlja se rektoru.

Članak 23.

Pri donošenju mišljenja, nastoji se postići konsenzus svih članova povjerenstva.

Ako to nije moguće, mišljenje se donosi na temelju stajališta većine članova povjerenstva.

Mišljenje se donosi u pisanom obliku, u roku 60 dana od dana primitka zahtjeva. Ako je povjerenstvo bilo zatražilo dodatna razjašnjenja i obavijesti, taj se rok računa od njihova primitka, no i tada mišljenje mora biti dano najkasnije u roku 90 dana od primitka zahtjeva. Ovi rokovi ne teku za vrijeme godišnjih odmora i drugih razdoblja u kojima na Sveučilištu Sjever nema aktivnosti.

Članak 24.

Mišljenje povjerenstva mora sadržavati sljedeće podatke:

- opis zahtjeva i pitanja o kojima je povjerenstvo raspravljalo;
- navode o načelima i pravilima Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti koje je u povodu zahtjeva povjerenstvo uzelo u obzir;
- stajalište povjerenstva o tome je li ponašanje opisano u zahtjevu u skladu s Etičkim kodeksom znanstvene djelatnosti ili ne;
- podatak o tome je li mišljenje doneseno jednoglasno ili ne.

Ako je u mišljenju utvrđeno da određeno ponašanje nije u skladu s načelima i pravilima Etičkog kodeksa znanstvene djelatnosti, ono može sadržavati još i:

- ocjenu povjerenstva o stupnju nesukladnosti i težini povrede etičkih

načela uzrokovane takvim ponašanjem;

- stajalište povjerenstva o načinima na koje se moglo izbjeći nesukladnost ponašanja s Etičkim kodeksom znanstvene djelatnosti i/ili o mjerama koje bi mogle pridonijeti tome da do takvih povreda kodeksa u budućnosti ne dolazi.

V Završne odredbe

Članak 25.

Ovaj Etički kodeks donosi Senat Sveučilišta.

Izmjene i dopune ovog Etičkog kodeksa donose se na istovjetan način na koji je donesen Etički kodeks.

Ovaj Etički kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objave na oglasnoj ploči.

Klasa: 602-04/14-02/89

Ur. broj: 2137-0336-14-01

Prof. dr. sc. Marin Milković
Rektor

Ovaj Etički kodeks objavljen je na oglasnoj ploči Sveučilišta dana 05. lipnja 2014. godine te stupa na snagu 13. lipnja 2014. godine.

Božicek